

In memoriam, Miquel Strubell i Trueta

Emili BOIX-FUSTER

Director de *Treballs de Sociolingüística Catalana*

Miquel Àngel PRADILLA

President de la Societat Catalana de Sociolingüística

Miquel Strubell (1949-2022), company generós del Comitè de Redacció d'aquesta revista, ens ha deixat. L'enyorarem molt. La dedicatòria del seu darrer llibre, *Lying for unity. How Spain uses fake news and disinformation to block Catalonia's independence* (2021), adreçat a un públic internacional, resumeix la lluita intel·ligent, constant i tenaç que va dur a terme pel seu país, per la seva gent i per la seva llengua i cultura:

And to all Catalans in prison or in exile, and all those who have suffered – or await trials before Spanish courts –, for defending a perfectly legitimate political aim of all peoples in the world: to be able to join, and make its contributions to, the international community, as a free nation. (p. 7)

Permeteu-nos un repàs breu i no prou just de la seva vida i obra. Llicenciat en psicologia i fisiologia per la Universitat d'Oxford, va obtenir un màster en psicologia de l'educació a la Universitat de Londres i la llicenciatura en psicologia a la Universitat Autònoma de Barcelona. Va fer recerques en temes de bilingüisme escolar i familiar i va escriure sobre polítiques lingüístiques, planificació lingüística i temes relacionats.

El 1980 fou cap del Servei de Normalització Lingüística de la Generalitat de Catalunya, sota la direcció primer d'Aina Moll i després de Miquel Renui i de Lluís Jou. També va ser director de l'Institut de Sociolingüística Catalana. Fou secretari del Consell Social de la Llengua Catalana, del qual era membre des de 2005, i membre del Consell d'Administració —i després vicepresident— del Consorci per a la Normalització Lingüística.

Entre 1999 i 2014 treballà a la Universitat Oberta de Catalunya a Barcelona, primer com a director adjunt dels Estudis d'Humanitats i Filologia, i entre l'abril de 2001 i el setembre de 2004, com a director del programa d'Humanitats. Hi fou professor dels Estudis d'Arts i Humanitats, i membre de la comissió redactora del *Libro blanco del grado en humanidades*.

Va escriure (sovint en equip, ja que sabia treballar conjuntament), entre d'altres, els llibres següents: *Llengua i població a Catalunya* (1981), *Perspectives de la llengua catalana a l'àrea barcelonina* (comentaris a una enquesta) (amb Joan M. Romaní, 1986),

The Catalan language. Progress towards normalisation (amb Jude Webber, 1991), *Estudis i propostes per a la difusió de l'ús social de la llengua catalana* (coord., 1991), *Euromosaic. The production and reproduction of the minority language groups in the European Union* (coord. i coautor, 1996) i *Discussion manual on lesser-used languages* (amb Jordi Bañeres, 1998). En els anys posteriors, cal afegir-hi: *Llengua i reivindicacions nacionals a Catalunya. Evolució de les habilitats, dels usos i de la transmissió lingüística (1997-2008)* (amb Ernest Querol, 2009), *Democratic policies for language revitalisation: The case of Catalan* (amb Emili Boix-Fuster, ed., 2011) i el darrer, que acabà quan ja estava malalt, *Lying for unity. How Spain uses fake news and disinformation to block Catalonia's independence* (2021).

A més, el 1984, va coeditar (amb Maria Ros) un número especial (vol. 47) de l'*International Journal of the Sociology of Language* sobre «Catalan Sociolinguistics». Així mateix, té capítols a un bon nombre de llibres. Ha estat membre del comitè editorial de les revistes *Language Policy*, *Journal of Multilingual and Multicultural Development* i *Treballs de Sociolingüística Catalana*.

Per al Parlament Europeu va coordinar dos informes. En primer lloc, un sobre les minories lingüístiques en sis dels estats que estan negociant d'entrar a la Unió Europea, *Lesser-used languages in States applying for EU membership. (Cyprus, Czech Republic, Estonia, Hungary, Poland and Slovenia)*. En segon lloc, l'informe *The European Union and lesser-used languages*, editat el mes de juliol de 2002. Va coordinar diversos treballs de recerca d'àmbit europeu, entre els quals destaquen l'estudi *Euro-mosaic* (1993-1995), l'observatori Atlantis (2001-2002) i DROFoLTA, un estudi encarregat per la Comissió Europea sobre els obstacles a la mobilitat dels professors de llengua estrangera a Europa (2005-2006). Coordinà la *European universities' network on multilingualism*, cofinançada per la Unió Europea entre 2009 i 2012.

Va actuar diverses vegades com a assessor per al Consell d'Europa i l'Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa, la qual cosa el portà a Kazakhstan, Estònia, Letònia, Croàcia o Rússia, entre altres països.

Entre 1985 i 2014 fou director d'activitats de la Fundació Congrés de Cultura Catalana. D'ençà de la seva fundació el mes de novembre de 2002 i fins a la seva dissolució el juny de 2005, fou president de Catalunya 2003, una associació política promoguda per Pere Esteve que reclamava més autogovern per a Catalunya. Des de 2006 fou membre fundador de la plataforma independentista Sobirania i Progrés. El setembre de 2009 va ser membre del grup inicial de promotors del «Moviment per la Independència», que esdevindria l'Assemblea Nacional Catalana, l'organització responsable de les multitudinàries manifestacions de l'Onze de Setembre de 2012 (a Barcelona), de 2013 (la «Via Catalana») i de 2014 (la «V»). També va ser membre del Consell Consultiu de la Plataforma per la Llengua i de la Junta de Linguapax Internacional. Així mateix, va ser cofundador i membre actiu del Cercle XXI.

Fou primer secretari executiu, i després director, de la Càtedra de Multilingüisme Linguamón-UOC des del 2006 (a partir de la supressió de Linguamón a finals del 2011, la càtedra es diu simplement Càtedra de Multilingüisme de la UOC) fins a la seva jubilació el setembre de 2014.

De ben segur que som injustos i parcials en aquest resum, necessàriament telegràfic i apressat. Tal vegada els anhels del seu avi, l'insigne traumatòleg Josep Trueta, escrits en l'exili a Anglaterra, després de la nostra Guerra Civil (*The spirit of Catalonia*, 1946, Oxford University Press) van guiar Miquel Strubell i Trueta al llarg de la seva trajectòria tan intensa de sociolingüista i d'activista, des d'Oxford, on va néixer, fins a Palamós, on va morir:

Once again, in the near future, Catalonia will return, peacefully and anxious to be a good neighbour, if she too is shown good neighbourliness; rough, distracted, and a source of permanent trouble, if she is tortured. For the sake of all nations, and especially of Spain, one may utter the fervent hope that Catalonia is witnessing the end of her tragic interludi. (p. 168)

Miquel, gràcies de tot cor i abraçades de conhort per a la Carme, per als fills —Pablo, Miquel i Júlia— i per al net Miquel, arribat fa pocs mesos.